

[SİMUZƏR] HACIYEVA VƏ BAŞQALARI (HAJIYEVA AND OTHERS)

AZƏRBAYCANA QARŞI

(Şikayətlər № 50766/07, 50786/07, 50871/07 və 50913/07)

QƏRAR

08 iyul 2010-cu il

Bu qərar Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndində göstərilən hallarda qəti qərara çevriləcək. Ona redaktə xarakterli dəyişikliklər edilə bilər.

Hacıyeva və Başqaları Azərbaycan qanunlarına qarşı işdə,

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (Birinci Bölmə),
hakimlər:

Kristos Rozakis (*Christos Rozakis*), *Sədr*,

Nina Vajiç (*Nina Vajic*),

Anatoli Kovler (*Anatoly Kovler*),

Elizabet Ştayner (*Elisabeth Steiner*),

Xanlar Hacıyev (*Khanlar Hajiyev*),

Din Spilmann (*Dean Spielmann*),

Sverre Erik Cebens (*Sverre ErikJebens*) və Bölmə Katibi Sören Nilsendən (*Soren Nielsen*) ibarət tərkibdə Palatada iclas keçirərək,

17 iyun 2010-cu ildə qapalı müşavirə keçirərək, həmin tarixdə qəbul edilmiş aşağıdakı qəran elan edir:

İŞƏ BAXILMA QAYDASI

Məhkəmə işi İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi haqqında Konvensiyanın ("Konvensiya") 34-cü maddəsinə əsasən 4 Azərbaycan vətəndaşı ("Şikayətçilər"):

- Xanım Simuzər Hacıyeva, 1943-cü ildə anadan olub, şikayət № 50766/07;
- Xanım Tatyana Tokareva, 1948-ci ildə anadan olub, şikayət № 50786/07;
- Cənab Aslan Hüseynov, 1951-ci ildə anadan olub, şikayət № 50871/07; və
- Xanım Gülər Əliyeva, 1959-cu ildə anadan olub, şikayət № 50913/07

tərəfindən 08 avqust 2007-ci ildə Məhkəməyə təqdim edilmiş Azərbaycan Respublikasına qarşı şikayətlər əsasında başlanıb.

2. Şikayətçilər Azərbaycanda fəaliyyət göstərən hüquqşünas, Cənab N.İsmayılov tərəfindən təmsil olunublar. Azərbaycan Hökumətini ("Hökumət") isə onun nümayəndəsi Cənab Ç.Əsgərov təmsil edib.

3. Şikayətçilər iddia edirlər ki, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarlarının onların xeyrinə icra edilməməsi onların Konvensiyanın 6-cı və 13-cü maddələri ilə və Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsi ilə təmin olunan ədalətli məhkəmə araşdırması və mülkiyyət hüquqlarını pozub.

4. Birinci Bölmənin Sədri aşağıdakı tarixlərdə Hökumətə şikayətlər barədə məlumat verməyi qərara alıb: 28 noyabr 2008-ci ildə (şikayətlər № 50766/07 və 50786/07), 3 dekabr 2008-ci ildə (şikayət № 50871/07) və 17 dekabr 2008-ci ildə (şikayət № 50913/07).

5. Həmçinin qərara alınıb ki, şikayətin mahiyyəti və qəbul edilənliyi məsələlərinə eyni vaxtda baxılsın (29-cu maddənin 1-ci bəndi).

FAKTLAR

I. İŞİN HALLARI

6. Əlavədə göstərilmiş tarixlərdə hər bir şikayətçiyə Bakıda təzəlikcə tikilmiş eyni yaşayış binasındakı mənzillər üçün yaşayış orderi verildi (I cədvələ bax).

7. Eyni zamanda, şikayətçilərə məlum oldu ki, Dağlıq Qarabağ ətrafında Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi nəticəsində Ermənistan hərbi qüvvələrinin işğalı altında olan müxtəlif rayonlardan məcburi köçkünlərin ailələri onların müvafiq mənzillərində məskunlaşdılar.

8. Şikayətçilərin sözlərinə görə, çoxsaylı tələblərinə baxmayaraq, məcburi köçkün ailələri mənzilləri tərk etməkdən imtina edərək bildirdi ki, məcburi köçkünlər və yaşamaq üçün başqa yerləri yoxdur.

9. Müxtəlif tarixlərdə şikayətçilər Yasamal Rayon Məhkəməsində iddia qaldıraraq məhkəmədən xahiş etdilər ki, bu ailələrin onların mənzillərindən çıxarılması barədə qərar qəbul etsin.

10. Əlavədə (cədvəl I) göstərilmiş tarixlərdə Yasamal Rayon Məhkəməsi şikayətçilərin iddialarını təmin etdi və məcburi köçkün ailələrinin mənzillərdən çıxarılması barədə qətnamələr qəbul etdi. Bütün işlərdə məhkəmə qərara aldı ki, yaşayış orderlərinə əsasən şikayətçilər mənzillərin yeganə qanuni kirayəçisidirlər və beləliklə, mənzillər məcburi köçkün ailələri tərəfindən qanunsuz zəbt olunub.

11. Yasamal Rayon Məhkəməsinin qətnamələrindən apellyasiya şikayəti verilmədi və daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq, müvafiq apellyasiya müddətləri bitdikdən sonra onlar qüvvəyə mindi. Lakin məcburi köçkün ailələri qətnamələri yerinə yetirməkdən imtina etdilər və şikayətçilərin müxtəlif dövlət orqanlarına şikayətlərinə baxmayaraq, qətnamələr icra olunmadı.

12. Eyni vəziyyətdə olan şikayətçilər 2006-cı ildə naməlum tarixdə Yasamal Rayon Məhkəməsinə birgə iddia ərizəsi verərək şikayət etdilər ki, Məhkəmə İcraçıları və Məhkəmə Qərarlarının İcrasına Nəzarət İdarəsinin Yasamal Rayon Şöbəsi ("Məhkəmə İcraçıları Şöbəsi") qətnamələrin icrası üçün tədbir görməyib.

13. 27 dekabr 2006-cı ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi şikayəti əsassız sayaraq rədd etdi. Şikayətçilər bu qərardan apellyasiya şikayəti verdilər. Bir sıra apellyasiya şikayətlərindən və ləğvedici qərarlardan sonra Apellyasiya Məhkəməsi 12 noyabr 2007-ci ildə şikayətçilərin tələbini rədd etdi və işə xitam verərək qeyd etdi ki, qətnamələrin icrası ilə bağlı ayrıca qərarlar çıxarmağa ehtiyac yoxdur.

14. İşin materiallarından belə görünür ki, hazırkı şikayətlər Məhkəməyə təqdim edildikdən sonra cavabdeh məcburi köçkün ailələri Yasamal Rayon Məhkəməsinə birgə vəsatət verərək onların şikayətçilərin mənzillərindən çıxarılması barədə qətnamələrin icrasının təxirə salınmasını xahiş ediblər. Onlar bildiriblər ki, məcburi köçkün olduqlarına görə yaşamaq üçün sözügedən mənzillərdən savayı başqa yerləri yoxdur.

15. Şikayətçilər və cavabdehlər tərəfindən verilmiş bir sıra apellyasiya şikayətlərindən sonra 6 iyun 2008-ci ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi cavabdehlərin vəsatətini prosessual normalara uyğun olmadığına görə qəbulolunmayan elan etdi. Məhkəmə izah etdi ki, məcburi köçkünlər vəsatətlərini ayn-aynılıqda verməlidirlər.

16. Cavabdeh məcburi köçkün ailələri müxtəlif tarixlərdə məhkəməyə ayrı-aynılıqda vəsatətlər verərək onların şikayətçilərin mənzillərindən çıxarılması barədə qətnamələrin icrasının təxirə salınmasını xahiş etdilər. Bu icraatları aşağıdakı şəkildə qısaca ümumiləşdirmək olar:

a) 50766/07 sayılı şikayətə aidiyyəti olan məcburi köçkünlərə gəldikdə, 3 iyul 2008-ci ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə vəsatəti təmin etdi. 27 yanvar 2009-cu ildə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə qərarı qüvvədə saxladı.

b) 50786/07 sayılı şikayətə aidiyyəti olan məcburi köçkünlərə gəldikdə, 26 noyabr 2008-ci ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə vəsatəti təmin etdi. 9 yanvar 2009-cu ildə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə qərarı qüvvədə saxladı.

c) 50871/07 sayılı şikayətə aidiyyəti olan məcburi köçkünlərə gəldikdə, 25 iyun 2008-ci ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə vəsatəti təmin etdi. 16 oktyabr 2008-ci ildə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə qərarı qüvvədə saxladı.

d) 50913/07 sayılı şikayətə aidiyyəti olan məcburi köçkünlərə gəldikdə, 27 iyun 2008-ci ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə vəsatəti təmin etdi. 29 dekabr 2008-ci ildə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi qətnamənin icrasının təxirə salınması barədə qərarı qüvvədə saxladı.

17. 2008-ci ildə naməlum tarixdə bütün şikayətçilər müxtəlif dövlət orqanlarına qarşı birgə iddia ərizəsi verərək onların xeyrinə çıxarılmış qətnamələrin icra olunmamasına görə kompensasiya tələb etdilər. 19 dekabr 2008-ci ildə Yasamal Rayon Məhkəməsi şikayətçilərin tələblərini əsassız sayaraq rədd etdi. 3 mart 2009-cu ildə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi və 3 iyul 2009-cu ildə Ali Məhkəmə birinci instansiya məhkəməsinin bu qətnaməsini qüvvədə saxladılar.

18. Şikayətçilərlə sonuncu yazışmalar zamanı müvafiq qətnamələr icra olunmamış qalırdı.

II. MÜVAFIQ DAXİLİ QANUNVERİCİLİK

19. Müvafiq daxili qanunvericiliyin icmalı *Gülməmmədova Azərbaycana qarşı işdə* (şikayət № 38798/07, 18-24-cü bəndlər, 22 aprel 2010-cu il) verilib.

HÜQUQ MƏSƏLƏLƏRİ

I. KONVENSIYANIN 6-CI MADDƏSİNİN 1-Cİ BƏNDİNİN VƏ 13-CÜ MADDƏSİNİN VƏ KONVENSIYANIN 1 SAYLI PROTOKOLUNUN 1-Cİ MADDƏSİNİN İDDİA EDİLƏN POZUNTULARI

20. Şikayətçilər Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə və 13-cü maddəsinə və Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinə istinad edərək Yasamal Rayon

Məhkəməsinin onların xeyrinə çıxardığı qətnamələrin icra olunmamasından şikayət etdilər. Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin bu işə aid hissəsində deyilir:

"Hər kəs, onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən ... məhkəmə vasitəsilə, ... işinin ədalətli... araşdırılması hüququna malikdir... "

Konvensiyanın 13-cü maddəsində deyilir:

"Bu Konvensiyada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqları pozulan hər kəs, hətta bu pozulma rəsmi fəaliyyət göstərən şəxslər tərəfindən törədildikdə belə, dövlət orqanları qarşısında səmərəli hüquqi müdafiə vasitələrinə malikdir "

1 saylı Protokolun 1-ci maddəsində deyilir:

"Hər bir fiziki və hüquqi şəxs*öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna malikdir. Heç kəs, cəmiyyətin maraqları naminə, qanunla və beynəlxalq hüququn ümumi prinsipləri ilə nəzərdə tutulmuş şərtlər istisna olmaqla, öz mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz. Yuxarıdakı müddəalar dövlətin ümumi maraqlara uyğun olaraq, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək üçün, yaxud vergilərin və ya digər rüsum və ya cərimələrin ödənilməsinə təmin etmək üçün zəruri hesab etdiyi qanunları yerinə yetirmək hüququnu məhdudlaşdırmır "

21. Məhkəmə Reqlamentinin 42-ci Qaydasının 1-ci bəndinə uyğun olaraq, Məhkəmə şikayətlərin ümumi faktoloji və hüquqi əsaslarını nəzərə alaraq, onları bir icraatda birləşdirməyi qərara alır.

A. Şikayətlərin qəbul edilənliyi

1. 50766/07 və 50786/07 sayılı şikayətləri bağlı Məhkəmənin zamana görə (*rationae temporis*) səlahiyyəti

22. Məhkəmə qeyd edir ki, iki işdə (50766/07 və 50786/07 sayılı şikayətlərlə bağlı işlərdə) şikayətçilərin xeyrinə daxili məhkəmələrin qətnamələri Konvensiyanın Azərbaycan barəsində, qüvvəyə mindiyi tarixdən - 15 aprel 2002-ci ildən əvvəl çıxarılıb.

23. Məhkəmə qeyd edir ki, dövlət orqanlarının sözügedən qətnamələri icra etməməsi davam etdiyinə görə onlar indiyədək icra olunmayıb. Bu səbəbdən davamedici situasiya yaranıb və buna görə də, Məhkəmə şikayətlərin 15 aprel 2002-ci ildən sonrakı dövrə aid olan hissəsinə baxmaq səlahiyyətinə malikdir (*bax: Gülməmmədovanın (Gulmammadova) işi* üzrə yuxanda adı çəkilən qərar, 26-cı bənd).

2. Daxili hüquqi müdafiə vasitələri

24. Hökumət iddia etdi ki, şikayətçilər daxili hüquqi müdafiə vasitələrini tükəndirməyiblər. Konkret olaraq, Hökumət qeyd etdi ki, şikayətçilər müvafiq şikayətlərini Məhkəməyə verdikləri zaman qətnamələrin təxirə salınması ilə bağlı məcburi köçkünlər tərəfindən başlanılmış icraat daxili məhkəmələrdə davam etməkdə idi.

24. Şikayətçilər Hökumətlə razılaşmadılar və iddia etdilər ki, Hökumətin təklif etdiyi hüquqi müdafiə vasitələri bu işin halları baxımından uyğun vasitələr deyildi.

25. Məhkəmə qeyd edir ki, Hökumət tərəfindən oxşar etiraz *Gülməmmədovanın işində* də bildirilib və Məhkəmə tərəfindən rədd edilib (*bax: Gülməmmədovanın (Gulmammadova) işi* üzrə yuxanda adı çəkilən qərar, 31-ci bənd). Məhkəmə həmin işdəki əsaslandırmasına istinad edir və ondan kənarlaşmaq üçün heç bir səbəb görmür. Buna görə də, Hökumətin etirazı rədd edilməlidir.

3. Nəticə

27. Məhkəmə daha sonra hesab edir ki, şikayətlər Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndində nəzərdə tutulan mənada aşkar əsassız deyillər və hər hansı başqa səbəblərə görə qəbul olunmayan sayıla bilməzlər. Buna görə də, onlar qəbul olunan elan edilməlidir.

B. Şikayətlərin mahiyyəti

28. Hökumət bildirdi ki, Dağlıq Qarabağ ətrafında Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi nəticəsində Azərbaycanda çoxlu sayda məcburi köçkünün olması ucbatından Azərbaycanda məcburi köçkünlərin məskunlaşdırılması ilə bağlı ciddi problem var. Hökumət qeyd etdi ki, şikayətçilərin xeyrinə çıxarılmış qətnamələr icra oluna bilməzdi, çünki sözügedən mənzillərdə məskunlaşmış məcburi köçkünlərin yerləşdirilməsi üçün başqa yaşayış sahəsi yox idi.

29. Şikayətçilər şikayətlərini bir daha təkrar etdilər.

30. Məhkəmə qeyd edir ki, şikayətçilərin xeyrinə çıxarılmış qətnamələr uzun müddət – təxminən altı ildən səkkiz ilədək vaxt ərzində icra olunmamış qalıb.

31. Məhkəmə qeyd edir ki, bu işin faktoloji halları (yuxarıda istinad edilən) *Gülməmmədovanın işindəki* hallara oxşardır və bu işdə qaldırılan şikayətlər və hüquq məsələləri həmin işdəkilərlə eynidir. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, həmin işdə 6-cı maddənin 1-ci bəndinin və 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin pozulduğunu müəyyən edib.

32. Məhkəmə ixtiyarında olan bütün materialları araşdıraraq hesab edir ki, Hökumət onu bu işdə fərqli nəticə çıxarmağa inandıra bilən hər hansı fakt və ya arqument ortaya qoymayıb.

33. Konkret olaraq, Məhkəmə bununla razılaşmağa hazırdır ki, bu işdə Azərbaycanda çoxlu sayda məcburi köçkünün olması şikayətçilərin xeyrinə çıxarılmış qətnamələrin icrasında müəyyən çətinliklər yaradıb. Bununla belə, qətnamə qüvvədə qalıb, amma uzun illər onun icrası üçün dövlət orqanları tərəfindən adekvat tədbirlər görülməyib. Dövlət orqanlarının sözügedən qətnamənin icrası üçün daim və səylə tədbirlər gördükləri sübuta yetirilməyib. Belə olan halda, Məhkəmə hesab edir ki, Hökumət qətnamənin icrasının əhəmiyyətli dərəcədə gecikdirilməsini əsaslandırmaq üçün hər hansı ağılabatan səbəb göstərməyib (*bax: Gülməmmədovanın (Gulmammadova) işi* üzrə yu-xanda adı çəkilən qərar, 40-cı bənd).

34. Şikayətçilərin mülkiyyət hüquqlarının pozulduğu barədə arqumentlərinə gəldikdə, şikayətçilərin Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsi ilə qorunan öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququ ilə məcburi köçkünlərin mənzillə təmin olunmaq hüququnun balanslaşdırılması öhdəliyini yerinə yetirmək üçün dövlət orqanları tərəfindən hər hansı konkret tədbirlərin görüldüyü nə daxili məhkəmə icraatlarında, nə də Avropa Məhkəməsindəki icraatda sübuta yetirilmədi. Bəb bir vəziyyətdə bir neçə il ərzində qətnamələrin icrasının təmin edilməməsi şikayətçilərin üzərinə həddən artıq fərdi yükün qoyulduğu situasiya ilə nəticələnib. Məhkəmə hesab edir ki, şikayətçilərin üzərinə qoyulmuş bu həddən artıq fərdi yükü kompensasiya etməməklə dövlət orqanları cəmiyyətin məcburi köçkünləri müvəqqəti mənzillə təmin etməkdən ibarət ümumi marağı ilə şikayətçilərin öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququnun qorunması arasında zəruri və ədalətli balansı gözləməyiblər (*bax: Gülməmmədovanın işi* üzrə yuxarıda adı çəkilən qərar, 43-50-ci bəndlər).

35. Uyğun olaraq, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin və Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinin pozuntusu baş verib.

36. Məhkəmə Konvensiyanın 13-cü maddəsi üzrə şikayət barədə qərar qəbul etməyə ehtiyac olduğunu hesab etmir, çünki şikayətin bu hissəsinə münasibətdə 6-cı maddəyə *lex specialis* (13-cü maddədəki ümumi müddəanın xüsusi forması) kimi baxmaq olar (nümunə üçün *bax: Əfəndiyeva (Efendiyeva) Azərbaycan qarşı*, № 31556/03, 59-cu bənd, 25 oktyabr 2007-ci il).

II. KONVENSIYANIN 41-ci MADDƏSİNİN TƏTBİQİ

37. Konvensiyanın 41-ci maddəsində deyilir:

"Əgər Məhkəmə Konvensiya ona dair Protokolların müddəalarının pozulduğunu, lakin Razılığa gələn yüksək Tərəfin daxili hüququnun yalnız bu pozuntunun nəticələrinin qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini müəyyən edirsə, Məhkəmə zəruri halda, zərərçəkən tərəfə əvəzin ədalətli ödənilməsinə təyin edir ".

A. Zıyan

1. Maddi ziyan –

38. Şikayətçilər maddi ziyana görə Əlavədə (cədvəl II) göstərilmiş müxtəlif məbləğlər tələb etdilər. Tələb olunan məbləğlər itirilmiş icarə haqlarını və mənzillərin iddia edilən bazar dəyərini əhatə edirdi. Şikayətçilər itirilmiş icarə haqlarının məbləğini şəhərin müvafiq hissəsində yerləşən mənzillərin icarə haqlarının aylıq bazar dəyəri haqqında informasiya əsasında hesablayıblar. Bu informasiya bu məsələlər üzrə ixtisaslaşmış assosiasiyadan əldə edilib.

39. Hökumət iddia etdi ki, şikayətçilər mənzillərin bazar dəyərinə görə hər hansı kompensasiya tələb edə bilməzlər. Hökumət daha sonra qeyd etdi ki, eyni assosiasiyaya müraciət edərək tələbin qalan hissəsinin, yəni şikayətçilərin öz mənzilindən istifadə edə bilməməsi nəticəsində itirdikləri icarə haqları ilə bağlı hissəsinin əsaslarını yoxlayıb və bildirdi ki, şikayətçilərin bu məsələ ilə bağlı ziyana görə tələblərinin bir hissəsini Əlavədə (cədvəl II) göstərilmiş məbləğlərə qədər olan hədd çərçivəsində qəbul etməyə hazırdır.

40. Tələblərin mənzillərin bazar dəyərinə aid olan hissəsinə gəldikdə, Məhkəmə tələblərin bu hissəsini rədd edir, çünki o, aşkar edilmiş pozuntu ilə tələbin bu hissəsi arasında hər hansı səbəb-əlaqə nəticəsi görmür.

41. Tələblərin itirilmiş icarə haqlarına aid olan hissəsinə gəldikdə, Məhkəmə hesab edir ki, tələbin bu hissəsi ilə aşkar edilmiş pozuntu arasında səbəb-əlaqə nəticəsi var və yəqin ki, şikayətçilər mənzillər üzərində nəzarəti itirmələri nəticəsində maddi ziyana məruz qalıblar. Məhkəmə tərəflərin arqumentlərini araşdıraraq və ədalət prinsipi əsasında qərar çıxararaq, ziyanın hesablanması üçün Hökumətin təklif etdiyi baza qiymətini qəbul edir və itirilmiş icarə haqlarına görə şikayətçilərə Əlavədə göstərilmiş məbləğləri (II cədvəldə göstərilən, Hökumətin ödəməyə hazır olduğu məbləğləri) təyin edir, bu məbləğlərdən tutula bilən hər hansı vergi məbləği onların üzərinə əlavə olunmalıdır.

2. Mənəvi ziyan

42. Şikayətçilər mənəvi ziyana görə 20.000 AVROdan 25.000 AVROYadək müxtəlif məbləğlər tələb etdilər (Əlavəyə bax: cədvəl II).

43. Hökumət şikayətçilərin mənəvi ziyana görə tələblərini maksimum 1.000 AVRO məbləğində qəbul etməyə hazır olduğunu bildirdi.

44. Məhkəmə hesab edir ki, şikayətçilər, yəqin ki, onların xeyrinə çıxarılmış yekun qətnamənin uzun müddət icra olunmaması nəticəsində müəyyən mənəvi ziyana məruz qalıblar. Lakin tələb olunan məbləğlər həddən yüksəkdir. Məhkəmə Konvensiyanın 41-ci maddəsinin tələb etdiyi

kimi qiymətləndirməni ədalət prinsipi əsasında apararaq, hər bir şikayətçiyə 4.800 AVRO təyin edir, bu məbləğlərdən tutula bilən hər hansı vergi məbləği onların üzərinə əlavə olunmalıdır.

45. Bundan başqa, Məhkəmə hesab edir ki, qətnamələr qüvvədə qaldığına görə, onların icrasını təmin etmək üzrə dövlətin yerinə yetirilməmiş öhdəliyi şübhə altına alma bilməz. Uyğun olaraq, şikayətçilər hələ də qətnamələrin icrası hüququna malikdirlər. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, 6-cı maddənin pozuntusu ilə bağlı ən münasib kompensasiya ondan ibarət olardı ki, öncədən 6-cı maddənin tələblərinə əməl edilmiş olduğu halda şikayətçi hansı durumda olacaqdısa, vəziyyətin mümkün qədər həmin duruma gətirilməsi təmin edilsin (*bax: Pyersak (Piersack) Belçikaya qarşı* (50-ci maddə), 26 oktyabr 1984-cü il, 12-ci bənd, A Seriyaları, № 85). Aşkar edilmiş pozuntunu nəzərə alaraq, Məhkəmə hesab edir ki, həmin prinsip bu işə də şamil olunur. Buna görə də, o, hesab edir ki, Hökumət şikayətçilərin xeyrinə çıxarılmış qətnamələrin icrasını münasib vasitələrlə təmin etməlidir.

B. Məhkəmə xərcləri və digər məsrəflər

46. Şikayətçilərin hər biri həmçinin Məhkəmə qarşısındakı icraatda çəkdiyi məhkəmə xərclərinə və digər məsrəflərə görə 1.500 AVRO tələb etdi. Bu tələblər tərkib elementləri üzrə ətraflı bölünməyib və ya hər hansı sənədlərlə təsdiqlənməyib.

47. Hökumət bu tələbləri əsassız hesab etdi.

48. Məhkəmənin presedent hüququna əsasən, şikayətçi məhkəmə xərclərinin və digər məsrəflərin əvəzinin ödənilməsi hüququna yalnız o halda malik olur ki, həmin xərclərin həqiqətən və zəruri olaraq çəkildiyi sübut edilsin və onlar miqdarca ağılabatan olsun. Bu işdə Məhkəmə şikayətçilərin hər hansı təsdiqedicisi sənəd təqdim etməməsi faktını nəzərə alaraq məhkəmə xərcləri və digər məsrəflərlə bağlı tələbləri rədd edir.

C. İcranın gecikdirilməsinə görə faiz

49. Məhkəmə məqsədəuyğun hesab edir ki, icranın gecikdirilməsinə görə faiz Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə əsaslanmalıdır və onun üzərinə daha üç faiz əlavə olunmalıdır.

BU ƏSASLARA GÖRƏ, MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ:

1. Şikayətləri bir icraatda birləşdirməyi *qərara alır*;
2. Şikayətləri qəbulolunan *əlan edir*;
3. *Qərara alır ki*, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi pozulub;
4. *Qərara alır ki*, Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsi pozulub;
5. *Qərara alır ki*, Konvensiyanın 13-cü maddəsi üzrə şikayəti araşdırmağa ehtiyac yoxdur;
6. *Qərara alır ki*, cavabdeh dövlət Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq bu qərarın qəti qərara çevrildiyi tarixdən sonra üç ay ərzində şikayətçinin xeyrinə çıxarılmış daxili məhkəmələrin qətnamələrinin icrasını münasib vasitələrlə təmin etməlidir;
7. *Qərara alır ki*,

(a) cavabdeh dövlət Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq, bu qərarın qəti qərara çevrildiyi tarixdən üç ay ərzində şikayətçilərə aşağıda göstərilən məbləği ödəməlidir:

- Xanım Simuzər Hacıyevaya (50766/07 sayılı şikayət) - vurulmuş maddi ziyana görə

7.174 (yeddi min yüz yetmiş dörd) AVRO və vurulmuş mənəvi ziyana görə 4.800 (dörd min səkkiz yüz) AVRO;

- Xanım Tatyana Tokarevaya (50786/07 sayılı şikayət) - vurulmuş maddi ziyana görə 11.456 (on bir min dörd yüz əlli altı) AVRO və vurulmuş mənəvi ziyana görə 4.800 (dörd min səkkiz yüz) AVRO;

- Cənab Aslan Hüseynova (50871/07 sayılı şikayət) - vurulmuş maddi ziyana görə 10.545,91 (on min beş yüz qırx beş AVRO və doxsan bir sent) və vurulmuş mənəvi ziyana görə 4.800 (dörd min səkkiz yüz) AVRO; və

- Xanım Gülər Əliyevaya (50913/07 sayılı şikayət) - vurulmuş maddi ziyana görə 10.376 (on min üç yüz yetmiş altı) AVRO və vurulmuş mənəvi ziyana görə 4.800 (dörd min səkkiz yüz) AVRO;

(b) yuxanda qeyd olunan hər iki məbləğ ödəniş tarixində tətbiq edilən məzənnə üzrə Yeni Azərbaycan manatına çevrilməli və bu məbləğlərin üzərinə onlardan tutula biləcək hər hansı vergi məbləği əlavə olunmalıdır;

(c) yuxanda qeyd edilən üç aylıq müddət bitdikdən sonra öhdəlik icra edilənə qədər yuxanda qeyd edilən ödənilməli olan məbləğin üzərinə Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə bərabər olan adi faiz məbləği əlavə edilməli və onun da üzərinə daha üç faiz əlavə olunmalıdır;

8. Əvəzin ədalətli ödənilməsi haqqında şikayətçilərin qalan tələblərini *rədd edir*.

Qərar ingilis dilində tərtib edilib və Məhkəmə Reqlamentinin 77-ci Qaydasının 2-ci və 3-cü bəndlərinə uyğun olaraq, 8 iyul 2010-cu ildə yazılı məlumat verilib.

Soren Nilsen
Katib

Kristos Rozakis
Sədr